

Analyse verkiezings- programma's 2025

Inleiding

Meer weten over de inzet van de Nederlandse Vereniging van Banken voor de komende verkiezingen?

Vind alle informatie over de financiële sector en onze visie voor een sterker Nederland op onze [themapagina over de Tweede Kamerverkiezingen](#).

Op 29 oktober kiest Nederland een nieuwe Tweede Kamer. Ter voorbereiding op deze verkiezingen hebben de politieke partijen hun visie op de toekomst van ons land en de bijbehorende plannen vastgelegd in hun verkiezingsprogramma's. De politieke keuzes die daarin worden gemaakt, zijn van groot belang voor de richting die Nederland de komende jaren inslaat.

In die toekomst speelt de Nederlandse bankensector een belangrijke rol. Als vitale sector werken banken dagelijks aan een sterke en gezonde economie, een duurzame toekomst en een veilige, inclusieve samenleving. Daarmee ondersteunen zij mensen en bedrijven bij sparen, investeren, ondernemen en verduurzamen.

In deze analyse vindt u een overzicht van wat de verschillende politieke partijen zeggen over de bancaire sector, aan de hand van vijf centrale thema's.

Vijf centrale thema's bancaire sector

Toekomstbestendige sector pag. 4

Financiering van de economie pag. 8

Veilige bank en samenleving pag. 11

Duurzaamheid en wonen pag. 13

Inclusieve samenleving pag. 18

Verkiezingsprogramma's pag. 20
van de politieke partijen

Toekomst- bestendige sector

Om de Nederlandse economie nu en in de toekomst te financieren, hebben we een krachtige, internationaal concurrerende en stabiele bankensector nodig.

Europa

CDA

- Inzetten op een verder geïntegreerde Europese kapitaalmarkt.
- Nederland neemt het voortouw om ook non-tarifaire belemmeringen weg te nemen.
- Zowel in EU-verband als het nationaal mededingingsbeleid herzien, innovatie versnellen, investeringen en financieringen stimuleren.

ChristenUnie

- Er komen Europese ondergrenzen en een vergelijkbaar én mondiaal aantrekkelijk Europees (fiscaal) speelveld.

D66

- Bij Europese begrotingsregels moet er ruimte zijn voor grote, eenmalige uitgaven, zoals voor defensie of voor groene energie.
- Inzetten op echte Europese kapitaalmarktunie, waarin regels voor faillissementen en duurzaamheidsrapportages gelijk worden getrokken.

JA21

- Voltooing van de kapitaalmarktunie.

NSC

- In EU-verband wordt gestreefd naar scheiding van nuts- en zakelijke bankactiviteiten. Inclusief voldoende kapitalisatie om schokken aan te kunnen.

VOLT

- Oprichten van een Europees Tech Fund, dat risico-dragend investeert in strategische innovaties, en een Europees durfkapitaalfonds.
- Pleiten voor het versterken van de interne markt door het 28ste regime in te voeren.
- Inzetten op een Europese grondstoffenstrategie.
- Voorstander van de totstandkoming van een kapitaalmarktunie en voltooiing van de Europese bankenunie met een Europees depositogarantiestelsel.
- Faciliteren van grensoverstijgende bankenfusies.

VVD

- Verdieping van de kapitaalmarkt en Europese regels gelijk trekken en harmoniseren (o.a. insolventie en toezicht).
- Versoepeling van de AI-act, GDPR, CSRD en CSDDD.

Eurobonds

CDA

- Gemeenschappelijke schulden (eurobonds) zijn mogelijk in noodsituaties en voor specifieke investeringen. Alleen onder strenge voorwaarden.

ChristenUnie

- Geen eurobonds als vaststaand onderdeel van de Europese begroting.
- Mochten er toch eurobonds komen dan moet dat duidelijk afgebakend zijn in tijd en omvang, en gebonden zijn aan een noodgeval.

D66

- Jaarlijks € 750 tot € 800 miljard extra aan Europese investeringen. Financieren met gezamenlijke leningen.

JA21

- Geen gezamenlijke Europese schulden, in welke vorm dan ook.

PVV

- Geen eurobonds.

SGP

- Er wordt niet gezamenlijk geleend voor defensie-investeringen.

SP

- Verzet tegen meer monetaire bevoegdheden voor de EU. Geen gemeenschappelijke Europese schulden.

VOLT

- Grote Europese investeringen in innovatie, energietransitie en concurrentievermogen gefinancierd door eurobonds.

Concurrentiekracht

BBB

- Regelgeving moet drastisch verminderen en worden getoetst op de impact op ons concurrentievermogen.
- Regionale ecosystemen versterken door samenwerking tussen grote bedrijven, mkb, startups, onderwijs en overheid, met ruimte voor maatwerk en regionale investeringsagenda's.

CDA

- Investeren in innovatie, R&D en onderzoek om het verdienvermogen in de toekomst te vergroten.

JA21

- Bedrijven ruimte geven door de lasten te verminderen en investeringen onmiddellijk aftrekbaar te maken.
- Drastische afbouw van subsidies die markten verstoren en innovatie belemmeren.

GroenLinks-PvdA

- Oprichting Toekomstfonds van € 25 miljard om de noodzakelijke investeringen in onze economie mogelijk te maken.

NSC

- Er komt een Nationale Groeimarktenstrategie die elke tien jaar vijf sectoren aanwijst met de hoogste toekomstige verdienkansen voor Nederland.
- Geen terugkeer naar een bonuscultuur.

PvdD

- Faciliteren van kleinere, ethisch georiënteerde instellingen zoals maatschappelijke banken, krediet-unies en coöperatieve. Om zo de macht van de systeembanken te doorbreken.
- Er komt een extra heffing op excessieve bonussen.
- Voedselspeculatie door beleggingsfondsen, banken en handelaren wordt zo snel mogelijk aan banden gelegd.

SGP

- Bedrijven worden (financieel) gestimuleerd duurzame en eerlijke keuzes te maken en te investeren in de lange termijn.
- Overheid en bedrijfsleven maken afspraken in een langjarig, nationaal ondernemersakkoord over onder meer belastingklimaat, regeldruk, verduurzaming en financiering.

SP

- Invoering van een groot infrastructureel investeringsplan.
- Salarissen van topbestuurders in het bedrijfsleven worden onder een cao gebracht en getemperd.

VVD

- Als Nederland uit de top 10 van concurrerende economieën dreigt te vallen, moet de overheid te wettelijk taak krijgen om in te grijpen.
- Investeringen in onderzoek en ontwikkeling in Nederland stijgt naar minimaal 3%. Inclusief een R&D-lanceerplatform die belemmeringen voor bedrijven wegnemen.

- Uitbereiding van de Wet Bevordering Speur- en Ontwikkelingswerk en behoudt innovatiebox om innovatie fiscaal aantrekkelijk te maken.

Belastingen

BBB

- Belastingheffing in box 3 over daadwerkelijk genoten inkomsten, inclusief vermogenswinsten.
- De belastingen op sparen in box 3 en op ondernemen in box 2 niet verhogen.
- Box 2 volledig afschaffen. Aanmerkelijk belang (bijv. aandelen in eigen BV) voortaan belasten in box 3. De gebruikelijkloonregeling vervalt daarmee ook.

CDA

- Een belastingkorting in box 3 voor particulieren die een lening aan het Nederlandse mkb verstrekken.
- Particuliere verhuur aantrekkelijk houden door zo snel mogelijk een heffing in te voeren op werkelijk rendement in box 3.

D66

- Naast het invoeren van een belasting op het werkelijk gerealiseerde rendement, ook het belasten van grote vermogen meer dan kleine vermogens in box 3.
- Invoering van vermogensbelasting voor miljonairs in box 3.
- Een Europese belasting op grote financiële transacties (gericht op flitstransacties), een percentage van de overwinsten van multinationals.

DENK

- Eerlijkere bijdrage uit de winsten van grote bedrijven en van de superrijken om plannen te dekken.

GroenLinks-PvdA

- Verhoging van de bijdrage van de meest winstgevende bedrijven aan onze collectieve voorzieningen.

JA21

- Venootschapsbelasting vereenvoudigen door het huidige tweeschijvenstelsel (19% en 25,8%) te vervangen door één helder tarief van 20% voor alle ondernemingen.
- Een kasstroombelasting invoeren met een overstap van een belasting op boekhoudkundige winst naar een belasting op netto kasstromen.

NSC

- In box 3 worden daadwerkelijke inkomsten en winsten uit vermogen belast in plaats van fictief rendement.

PvdD

- Er komt een bankenbelasting.
- Inkoop van eigen aandelen door bedrijven wordt belast.

PVV

- Geen Europese belastingen.

SGP

- De winstbelasting voor het bedrijfsleven en de werkgeverslasten worden verlicht.

SP

- Verhoging van de winstbelasting naar ten minste het niveau van de inkomstenbelasting.
- De belasting op vermogen (box 3) wordt gebaseerd op het daadwerkelijk behaalde rendement.

VOLT

- Voor bedrijven die verhuizen naar een land met een lagere belastingdruk komt er een Exit Tax.
- Eén Europese winstbelasting als aanvulling op de eigen middelen van de EU. Daarnaast één Europese meevallersheffing.
- Eigen woning stapsgewijs naar box 3 verplaatsen.

VVD

- Belastingen voor ondernemers mogen niet verder stijgen.
- Geen verhogingen van de belastingen op sparen (box 3), ondernemen (box 2).
- Er komt een wet waarmee alleen nog over werkelijk rendement belasting wordt betaald. Op termijn alleen nog belasting heffen op gerealiseerde winsten.

Banken

JA21

- Vermogensopbouw stimuleren door sparen en investeren aantrekkelijker te maken.

NSC

- De maatschappelijke verankering van banken moet worden versterkt.
- In sectoren met structureel marktfalen zoals de spaarmarkt, krijgt de toezichthouder meer sturingsmiddelen.
- De staat gaat staatsleningen uitgeven aan particulieren als veilig spaaralternatief.
- De ACM krijgt bevoegdheid tegen koppelverkoop van betaal- en spaarrekeningen.

PvdD

- Nederlandse banken en investeringsfondsen worden verplicht hun leningen aan fossiele projecten af te bouwen.
- Een betaalrekening en spaarrekening worden voor iedereen toegankelijk. Centrale Bank neemt een deel van de nutsfunctie van commerciële banken over.
- Alleen banken die handelen binnen ecologische grenzen krijgen een bankvergunning.
- De Nederlandsche Bank krijgt als toezichthouder een actieve rol in het sturen van kapitaalstromen richting maatschappelijke doelen.
- De ASN Bank blijft in publieke handen met een maatschappelijke missie zonder winstoogmerk.

- Verhoging van de kapitaalbuffers van Nederlandse banken.

SP

- Financiële bedrijven moeten de reële economie weer gaan dienen door regulering.
- Oprichting van een Nationale Spaar- en Betaalbank.
- Het wordt mogelijk om rekeningnummer mee te nemen wanneer je van bank wisselt.

Financiering van de economie

Als financier van de economie ondersteunen Nederlandse banken de transitie naar een duurzame en circulaire economie, en dragen zij bij aan onze nationale en Europese veiligheid door investeringen mogelijk te maken.

Investeren

BBB

- Er komt een onderzoek naar de oprichting van een Nationale Investeringsbank.

CDA

- Invest NL, Invest International en onderdelen van RVO ontwikkelen tot een Nationale Investeringsbank.
- Vereenvoudiging van versnipperde fiscale regelingen en herinvesteren dit in effectieve ondernemersregelingen gericht op investeren, innoveren en werkgeverschap.

ChristenUnie

- Er komt een Nationale Investeringsbank, als voortzetting van InvestNL.

D66

- Oprichten van Nationale Investeringsbank voor grote transities. Het Nationaal Groeifonds wordt er onderdeel van.

DENK

- Oprichting van een publieke kredietbank voor kleine ondernemers.

JA21

- Innovatie stimuleren door bedrijfskosten voor R&D direct aftrekbaar te maken.

GroenLinks-PvdA

- Invest-NL, Invest International, Rijksdienst voor Ondernemend Nederland en de Regionale Ontwikkelingsmaatschappijen bundelen tot een Nationale Investeringsbank.

NSC

- Er komt een Nationale Investeringsbank voor risicodragende investeringen.

SGP

- De regionale economie wordt versterkt door extra te investeren in de regionale ontwikkelingsmaatschappijen.

SP

- Er komt een investeringsbank.

VOLT

- Oprichting een Nationale Investeringsbank, met een eenmalige publieke investering van € 10 miljard.

VVD

- Er komt een investeringsmaatschappij die groei-kapitaal verstrekt aan start- en scale-ups, eventueel via bundeling van bestaande fondsen.
- Investeren in nationale groei met een investeringsagenda.

Mkb & start- en scale-ups

BBB

- Toegang tot microfinanciering verbeteren via eenvoudige en regionale kredietmogelijkheden voor kleine ondernemers die willen investeren of starten.
- Geen dure juridische trajecten start-ups en groei-bedrijven bij investeringen of overnames.

D66

- Stimuleren van technologie en innovatie die mkb'ers helpt om de arbeidsproductiviteit te verhogen.

JA21

- Mkb maximaal faciliteren door het eenvoudiger te maken om te investeren in het mkb, en regeldruk en rapportageverplichtingen te verminderen.
- Inzetten op eenvoudige rekenregels en meer mogelijkheden maatwerk hypotheekverstrekking voor ondernemers.

GroenLinks-PvdA

- Op Europees niveau speciaal oog voor het mkb en het versterken van hun financieringsmogelijkheden.
- Nederland aantrekkelijk maken voor startups en bieden scale-ups de mogelijkheid om uit te breiden.

PvdD

- Meer richten op het ondersteunen van het toekomst-bestendige midden- en kleinbedrijf, groene innovaties en lokale initiatieven.

SGP

- De overheid gaat private financiering lostrekken en verbreedt het palet aan publieke en private financiering.
- De durfkapitaalregeling keert terug.
- Er wordt werk gemaakt van een eerlijk financierings-speelveld, zodat ook non-bancaire financiers beter toegankelijk zijn voor mkb-bedrijven.

SP

- De Rijksoverheid moet zorgen voor Ondernemers-helpdesks waar kleine ondernemers geholpen worden om de regels te begrijpen en hieraan te voldoen.

VOLT

- Verkennen van opties voor het aanbieden van meer mogelijkheden tot het financieren van startups tegen een risicovrije rente.

VVD

- Gerichtte steun aan start- en scale-ups. Nederland wordt de start- en scale-up-hoofdstad.

Defensie

BBB

- Nederland investeert in defensie, in lijn met de NAVO en het groeipad naar 3,5% bbp in 2035.
- Er komt een Wet Strategische Defensieproductie (WSDP): minimaal 50% van defensiematerieel-uitgaven in Nederland.

CDA

- Nederland committeert zich aan de NAVO-norm voor 2035: 3,5% aan defensie uit te geven en 1,5% aan gerelateerde doelen.
- Defensie en Economische Zaken maken een gezamenlijk innovatieprogramma met het bedrijfsleven en onderzoeksinstituten.
- Vereenvoudiging van regelgeving rond voorfinanciering en inkoop voor Nederlandse en Europese defensie-industrie.

ChristenUnie

- Investeringen in defensie om te voldoen aan de NAVO-norm om in 2035 3,5% van het bbp uit te geven aan defensie en 1,5% aan bijvoorbeeld infrastructuur.
- Investeringen gaan gepaard met de groei van de Nederlandse defensie-industrie.

D66

- Nakomen van de NAVO-afspraken om minimaal 3,5% van het bbp aan defensie uit te geven en minimaal 1,5% aan de kritieke infrastructuur.

DENK

- Voorstander van Europese defensiesamenwerking.

JA21

- Lineair groeien naar defensie uitgaven van 5% van het bbp in 2035.
- De Nederlandse defensie-industrie versterken door minder belemmerende regelgeving en vergunnings-eisen, en door het verstrekken van langdurige opdrachten.

GroenLinks-PvdA

- Nederland committeert zich aan het verhogen van het defensiebudget naar 3,5% van het bbp.

NSC

- Nederland committeert zich aan de NAVO-norm voor 2035: 3,5% van het bbp naar defensie en 1,5% naar gerelateerde uitgaven.

PvdD

- Nederland en Europa investeren extra in de eigen Europese defensie maar geen steun voor specifieke NAVO-norm.
- De wapenindustrie wordt maximaal belast.

SGP

- In 2035 besteedt Nederland, in lijn met de NAVO-norm, 5% van het bbp aan defensie en 1,5% aan weerbaarheid en infrastructuur.
- Rekening houden met financiële belemmeringen rond voorfinanciering, risicoaversie en bezwaren bij pensioenfondsen en banken, evenals ESG-criteria voor investeringen.

SP

- Alleen investeren in eigen defensie-industrie die wapens maakt voor onze verdediging.

VOLT

- De uitbreiding binnen defensie wordt gezamenlijk gefinancierd met eurobonds.
- Er wordt structureel geïnvesteerd in wat écht nodig is, met focus op resultaat, niet alleen op hoeveel procent van het budget naar defensie gaat.

VVD

- Op termijn is een investering van tenminste 3,5% nodig en 1,5% voor defensie-gerelateerde uitgaven.
- Bij defensieaankopen voorkeur geven aan Nederlandse bedrijven en er komt in EU-verband een Defensie-Innovatieautoriteit naar model van DARPA.
- De zelfstandigheid van de Nederlandse defensie-industrie behouden en versterken.

Digitale euro

ChristenUnie

- Geen voorstander van het huidige voorstel voor een digitale euro.

JA21

- Geen invoering van een digitale euro.

NSC

- Een digitale euro moet duidelijke toegevoegde waarde bieden en wettelijke verankering van contant geld als geaccepteerd betaalmiddel.

PVV

- Geen digitale euro.

SGP

- Een digitale euro is niet nodig.

SP

- Tegen de invoering van een digitale euro in handen van commerciële banken.

VOLT

- Voorstander van het invoeren van een digitale euro.

Veilige bank en samenleving

Een stabiel, veilig en weerbaar Nederland is de basis voor een gezonde samenleving. Banken werken continue aan het beschermen van de economie en de maatschappij tegen risico's zoals cybercriminaliteit, witwassen en fraude.

CDA

- Verbod op buitenlandse financiering van maatschappelijke of religieuze instellingen uit landen die op de Freedom House-lijst als onvrij staan.
- Banken moeten een vast aanspreekpunt hebben voor verenigingen.

ChristenUnie

- (Migranten)kerken, stichtingen en verenigingen ontzien bij witwasbeleid.

D66

- Versterken expertise bij politie en justitie over cybercriminaliteit en criminele geldstromen.

DENK

- Discriminatie van moslims door banken als gevolg van WWFT wordt gestopt.

GroenLinks-PvdA

- (Online) Oplichters hard aanpakken. Oplichting in huis bestraffen als een woningoverval.
- Meer financiële expertise bij recherche nodig, en banken en andere financiële instellingen moeten verdachte transacties kunnen blokkeren.
- De samenwerking tussen Belastingdienst, FIOD en de Financial Intelligence Unit (FIU) moet worden verbeterd.
- Stevige regels moeten hypotheekfraude, witwassen en uitbuiting in kwetsbare wijken tegengaan.

NSC

- Politie en justitie krijgen ruimere mogelijkheden om digitale criminaliteit te bestrijden.
- Financiële inlichtingenverzameling is een taak van de overheid, niet van instanties met een winstoogmerk.
- Grondige herziening van de wet die uitgaat van betere balans tussen burger, bank en staat, en meer risico-gestuurd toezicht.

PvdD

- Extra capaciteit bij politie en justitie voor het opsporen van witwassen, fraude en georganiseerde misdaad.
- Bank- en betaalgegevens van burgers zijn vertrouwelijk. Het onderdeel 'toegang van derden tot de betaalrekeningen' van de richtlijn betaaldiensten (PSD2) wordt afgeschaft.

SGP

- Ondernemers ondersteunen bij het werken aan cyberveiligheid. De capaciteit van het Digital Trust Centre wordt versterkt.
- Een risicogerichtere aanpak voor witwassen waarbij niet iedere ongebruikelijke transactie onder de loep wordt genomen, maar enkel verdachte transacties.
- Er komt een wettelijk recht op een bankrekening voor ondernemingen, verenigingen en stichtingen, tenzij zwaarwegende redenen dat onmogelijk maken.

SP

- Versterking van de Autoriteit Consument en Markt (ACM) en meer bevoegdheden en plichten om op te treden.
- Ook andere toezichthouders worden versterkt om misstanden aan te pakken.
- Er komt er meer controle op de financiële wereld en hoogste vermogens om fraude aan te pakken.
- Betaalgegevens van klanten mogen niet commercieel worden gebruikt.

VOLT

- Banken krijgen de taak om illegale geldstromen uit ontwikkelingslanden actief op te sporen onder de anti-witwasregels.

VVD

- Ondernemers beter beschermen tegen cyber-aanvallen via de cyberbeveiligingswet en een loket voor vragen over cyberveiligheid.
- Verbeteren van de mogelijkheden voor publieke en private instanties om informatie te delen met het oog op de aanpak van ondermijning en het voorkomen van (online) fraude.

BBB, JA21, PVV hebben geen bijdrage op dit thema in hun verkiezingsprogramma.

Duurzaamheid en wonen

De bankensector is een cruciale partner in de transitie naar een duurzame en klimaat-neutrale economie, met belangrijke uitdagingen als verduurzaming van woningen, de aanpak van funderingsproblematiek en de overgang naar duurzame landbouw.

Hypotheeken

BBB

- De hypotheekrenteaftrek wordt niet verder beperkt en de (over)waarde van de eigen woning wordt niet belast.

CDA

- Geleidelijk afbouwen van de hypotheekrenteaftrek. Opbrengsten gebruiken om de inkomstenbelasting te verlagen.

ChristenUnie

- Hypotheekrenteaftrek wordt de komende decennia geleidelijk afgebouwd.
- Afschaffen van het eigenwoningforfait over de eerste miljoen euro.

D66

- Studieschuld niet meer meetellen bij de hypotheek-aanvraag.
- Stapsgewijs afbouwen hypotheekrenteaftrek.
- Voor starters die kunnen aantonen dat de hypotheeklast lager is dan hun huidige hoge huur, wordt het makkelijker om een hypotheek te krijgen.
- Banken krijgen de verantwoordelijkheid om klimaatrisico's mee te nemen bij de hypotheek-verstrekking.

DENK

- Hypotheekrenteaftrek blijft bestaan, behalve voor ultrarijken.
- De overheid gaat zorg dragen dat er ook rentevrije hypotheeken beschikbaar komen.

GroenLinks-PvdA

- De hypotheekrenteaftrek stapsgewijs afbouwen. De opbrengsten inzetten voor woningbouw en lasten-verlichting.

NSC

- Verlaging overdrachtsbelasting en behoud hypotheekrenteaftrek.

PvdD

- Hypotheekrenteaftrek blijft mogelijk tot NHG-bedrag. Daarboven wordt in een hoger tempo afgeschaft dan nu (0,5% per jaar).

PVV

- De hypotheekrenteaftrek blijft ongewijzigd bestaan.

SGP

- Geen voorstander van afschaffing van de hypotheekrenteaftrek, maar staat niet afwijzend tegenover een herziening ervan.
- De leennormen moeten niet nog verder stijgen, maar beheerst dalen.
- In de berekening van de financieringsruimte voor hypotheeken rekening houden met een uitgaven-patroon dat recht doet aan de persoonlijke omstandigheden.

SP

- Hypotheekrenteaftrek voor woningen tot € 600 duizend, boven dit bedrag wordt de hypotheekrenteaftrek versneld afgebouwd.

VOLT

- Zo snel mogelijk afbouwen van de hypotheekrenteaftrek en het eigenwoningforfait.

VVD

- De hypotheekrenteaftrek blijft behouden.
- Stimuleren van het gebruik van startershypotheken en hypotheekrenteaftrek met een langere looptijd. Daarbij blijft de huidige dertig-jaarstermijn van de hypotheekrenteaftrek behouden.

Woningbouw

BBB

- Niet alleen in steden, maar ook in kleine dorpen moeten er woningen bijkomen.

CDA

- Het bestrijden van het woningtekort is een gezamenlijke opgave van het Rijk, gemeenten, provincies, corporaties, investeerders, ontwikkelaars en bouwers.
- Maximaal benutting van de ruimte om in de bestaande woonvoorraad woningen toe te voegen door optoppen en splitsen van woningen.

ChristenUnie

- Om elk jaar 100.000 nieuwe woningen te bouwen wordt het komende decennium € 20 miljard extra voor vrij gemaakt.
- Uitvoeren van bestaande afspraken over woningbouw, zoals gemaakt op de Woontop en de Nationale Prestatieafspraken.
- Er komt een langetermijnplan van het ministerie van Volkshuisvesting, zodat bouwers weten waar ze aan toe zijn.

D66

- Tien nieuwe steden bouwen, vooral bij bestaande steden of kernen en bij grote ov-knooppunten.
- Vergunningen voor woningdelen en woningsplitsing worden gratis.
- Voor doorstroming is regie nodig. Het vraagt om heel goede samenwerking tussen banken, huiseigenaren, gemeenten, woningcorporaties en zorgorganisaties.

DENK

- Het doel is om jaarlijks 100.000 woningen te bouwen.
- Oprichting van een Rijkswoningbouwfonds en een Rijksbouwbedrijf.

JA21

- Een regeringscommissaris woningbouwproductie wordt aangesteld met bevoegdheden om knelpunten op te lossen en een gezonde markt te stimuleren.
- Het benutten van de huidige vastgoedvoorraad door optoppen, transformeren en splitsen van gebouwen en woningen.

GroenLinks-PvdA

- Wonen is topprioriteit voor een nieuwe regering en komt direct met een Wet versnelling woningbouw.
- Woningbouwcorporaties Nieuwe Stijl krijgen een grote rol bij nieuwbouwprojecten.
- Het Rijk zorg met een ambitieus investeringsprogramma voor toegang tot gunstige financiering.

NSC

- Investing van € 2 miljard extra in een versnellingsfonds voor de woningmarkt.
- Het Rijk maakt afspraken met provincies en gemeenten over het aantal te bouwen woningen.

PvdD

- Er komt een Deltaplan wonen: zowel nieuwe woonruimte creëren, als bestaande woningen energiezuinig of energieneutraal maken. De woningvoorraad is in 2030 energieneutraal.
- Alle nieuwbouw wordt circulair gebouwd, gasvrij, natuurinclusief, minstens energieneutraal, en zo mogelijk energiepositief.

PVV

- Nationaal crisisplan voor voldoende woningen.

SGP

- Rijksoverheid moet regie hebben, maar provincies en gemeenten houden nadrukkelijk ruimte voor zelfstandige afwegingen.
- Sparen voor een woning via bijvoorbeeld bouwsparen of door een vorm van zilvervlootsparen.

SP

- Oprichting van Nationaal Woonfonds en een investering van € 30 miljard in volkshuisvesting. Gedekt door de staatsschuld iets te laten oplopen.

VOLT

- Bundeling van de verschillende financieringsmaatregelen voor woningbouw, zoals Woningbouwimpuls, Startbouwimpuls, Realisatiestimulans, Volkshuisvestingsfonds, Nationaal Fonds Betaalbare Koopwoningen.

VVD

- Bouwen met sturing vanuit het Rijk dertig nieuwe grootschalige woonwijken, ook buiten de Randstad.
- Via een tijdelijke nationale wet vastleggen waar, welke en hoeveel woningen moeten worden gerealiseerd en op welke termijnen.
- Rijksmiddelen vooral inzetten voor de bouw van betaalbare koopwoningen.

Verduurzaming

BBB

- Inzetten op duidelijke regels, minder onzekerheid en betere ondersteuning bij verduurzaming.
- Herziening van afspraken rond klimaatbeleid als ze leiden tot onrealistische ambities of onbetaalbare oplossingen.
- Er komt een rem op de verstikkende en onuitvoerbare EU richtlijnen t.a.v. verduurzaming en andere regelgeving. De voorgestelde Omnibus-vereenvoudigingen gaan niet ver genoeg.

CDA

- Inzetten op het verduurzamen van woningen en het verbeteren van wooncomfort.
- De regeling groenprojecten en het Investeringsfonds Duurzame Landbouw moeten beide worden verruimd vanuit het Stikstoffonds.

ChristenUnie

- Het Nationaal Isolatieprogramma wordt voortgezet en uitgebreid.

D66

- Regelingen voor het MKB als de Energie-investeringsaftrek (EIA) en Versnelde klimaatinvesteringen industrie (VEKI) blijven behouden.
- Starten met een grootschalig isolatieplan: vóór 2030 verduurzamen we minimaal 1 miljoen huurwoningen.
- Klimaatadaptief bouwen wordt de norm. Bij de bouw van woningen, infrastructuur en industrie

moet verplicht rekening worden gehouden met wateroverlast, hitte, droogt en bodemdaling.

- Meer zekerheid over de aansprakelijkheid en afhandeling van klimaatschade voor particulieren en bedrijven.
- Versterken van de verdienmodellen. Boeren krijgen een eerlijke beloning voor hun bijdrage aan de natuur en het landschap.

DENK

- Een toereikend klimaatfonds waaruit de noodzakelijke investeringen gedaan kunnen worden.
- Staan voor klimaatdoelen.

JA21

- Vol inzetten op isoleren van woningen.
- Geen introductie van nationale CO₂-heffingen bovenop Europese regels en afschaffen van bestaande nationale CO₂-heffingen.

GroenLinks-PvdA

- Een isolatie-offensief, waarmee slecht geïsoleerde woningen worden opgeknapt en verduurzaamt.
- Boeren moeten een eerlijk inkomen kunnen verdienen. Daar moet de hele keten, inclusief supermarkten, aan meewerken.
- Er komen afspraken met financiers om extensivering tegen een voordelige rente te financieren.

NSC

- De nationale opbrengst van de veiling van CO₂-rechten voor de gebouwde omgeving (ETS2) moet met voorrang worden besteed aan de isolatie van woningen.

PvdD

- Nederland moet koers zetten om zo snel mogelijk klimaatneutraal te zijn, met 2030 als uitgangspunt.
- De grote vervuilers en financiële instellingen krijgen een klimaatplicht.
- De grote bedrijven, zoals veevoerleveranciers, slachthuizen en agrarische banken, betalen mee aan de landbouwtransitie.
- In 2030 gebruikt Nederland 50% minder energie ten opzichte van 1990. Er komt een Nationaal Plan Energiebesparing.

PVV

- Geen nieuwe duurzaamheidseisen, geen verplichte warmtepomp, niet verplicht van het gas af.
- Terugtrekken uit het VN-Klimaatakkoord van Parijs.
- Klimaatwet intrekken; Klimaatfonds schrappen; Klimaatberaad opdoeken.
- Geen klimaatmitigatie, maar klimaatadaptatie: actualisering van het programma Ruimte voor de Rivier en het Hoogwaterbeschermingsprogramma.

SGP

- Het Rijk investeert extra in het Warmtefonds en de Investeringsregeling Subsidie Duurzame Energie en maakt samen met gemeenten en woningcorporaties werk van grootschalige isolatieprogramma's.
- Het Europese emissiehandelssysteem voor CO₂ is het leidende instrument voor afbouw van de inzet van fossiele brandstoffen.
- De winstbelasting voor landbouwbedrijven gaat beter aansluiten op de landbouwpraktijk.
- Behoud van fiscale voordelen voor de land- en tuinbouw.

SP

- Er komt een grootschalig verduurzamingsoffensief dat woonlasten verlaagt en wooncomfort verbetert.
- Helpen van kleine ondernemers met complexe regels rond verduurzaming en de toepassing van regels.

VOLT

- Wettelijk vastleggen van netto CO₂-reductiepercentage van 100% in 2040.
- Het dichten van de gaten van CO₂-beprijzing door het belastingstelsel te hervormen.
- Toewerken naar een stelsel waarbij een gedeelte van de inkomsten van CO₂-heffingen (o.a. belasting en ETS) beschikbaar gesteld voor verduurzaming.
- Bedrijven in de financiële sector worden verplicht tot het indienen van een klimaatplan.
- Investeringssubsidie duurzame energie en energiebesparing (ISDE) worden uitgebreid.
- Alle nieuwbouw moet vanaf 2030 voldoen aan de Zero Emission Building (ZEB)-standaard.
- Onderzoek naar de werkelijke kosten van voedsel, inclusief de negatieve effecten van een product op het milieu, dierenwelzijn of de samenleving.

VVD

- Er is geen gelijk speelveld met de rest van Europa. Daarom aanpassing van de Klimaatwet aan naar Klimaat- en groeiwet en voegen we de pijlers energie-onafhankelijkheid en betaalbaarheid toe.
- Schrappen van de CO₂-heffing.

Circulaire economie

CDA

- Ontwikkelen een lange termijnstrategie om groene industrie naar Nederland te halen en te behouden.
- Versnellen van het Nationaal Programma Circulaire Economie en vertaling van de Clean Industrial Deal naar Nederland.
- Stimulering van de vraag naar duurzame producten in lijn met de Clean Industrial Deal.

ChristenUnie

- Stimuleren van de circulaire capaciteit van de industrie. Van belang dat een eerlijk speelveld ontstaat.
- De opbrengsten van beprijzingsmechanismen als ETS-2 komen ten goede aan de vergroening van de economie en financiële compensatie van bedrijven en burgers.

D66

- In 2050 is Nederland volledig circulair. In 2030 is het gebruik van nieuwe grondstoffen al gehalveerd.

JA21

- Duurzaamheid en circulaire economie alleen ondersteunen als het rendeeert.

GroenLinks-PvdA

- Met groene industriepolitiek bedrijven helpen die passen in de schone en eerlijke economie van de toekomst.
- Nederlandse bedrijven en producten die in Nederland worden verkocht zijn volledig circulair in 2050.

NSC

- Inzetten op een circulaire economie. Europese initiatieven die biobased en circulaire producten (plastics) stimuleren.

PvdD

- Nederland werkt zo snel mogelijk toe naar een volledig circulaire economie en is in 2030 minimaal 50% circulair.
- Financieringen en investeringen voor circulaire processen en bedrijven worden makkelijker.

SGP

- Europese producteisen aanscherpen zodat producten langer meegaan, makkelijk te repareren zijn en meer recycalaat bevatten.
- Er komt onderzoek naar de mogelijkheid om de BTW op hergebruikte bouwmaterialen te verlagen.

SP

- Pleiten voor Europese regels die producten reparatievriendelijk en duurzaam maken, met strengere kwaliteitseisen en een recht op reparatie in alle lidstaten.

VVD

- Vol inzetten op een circulaire economie, ook in Europees verband, en het wegnemen praktische knelpunten wegnemen. Onnodige regels worden geschrapt.

Funderingsproblematiek

BBB

- Onderzoek naar hoe funderingsproblemen bij woningen het beste kunnen worden aangepakt, met hulp voor wie dit zelf niet kan betalen.

D66

- Het Fonds Duurzaam Funderingsherstel wordt gebruikt om een half miljoen huizen dat problemen heeft met fundering te helpen.

GroenLinks-PvdA

- Opzetten van een Funderingsherstelfonds, zodat de kosten kunnen worden gedeeld tussen het Rijk, de gemeente en de eigenaar zelf.

NSC

- Via de Nationale Aanpak Funderingsproblematiek krijgen woningeigenaren met weinig geld een eerlijke financiële oplossing.

Inclusieve samenleving

Een samenleving waarin iedereen kan meedoen, vraagt om toegankelijke dienstverlening en een financieel gezonde maatschappij.

BBB

- Het recht op contant betalen behouden.
- Hard maken voor behoud van de pinautomaten in dorpen en wijken.

CDA

- Europees verbod op lootboxes en 'Buy Now Pay Later'.
- Er komen strenge regels voor voor Finfluencers.
- Het sparen bevorderen en het herintroduceren van het Zilvervlootsparen voor jongeren.
- Met banken wordt een convenant afgesloten om financiële vaardigheden bij jongeren te versterken.
- Opzetten van een lokaal georganiseerd loket voor laagdrempelige informatie, advies en hulp bij financiële zaken.
- Nationale Betaaldag voor alle inkomensregelingen.

ChristenUnie

- Een verbod op 'Buy Now Pay Later', zoals Klarna en flitskredieten.
- De strenge voorwaarden van de Richtlijn Consumentenkrediet (zoals krediettoets) gaan ook gelden voor 'Buy Now Pay Later'.
- 'Buy Now Pay Later' niet in fysieke winkels en de bedrijven moeten de leeftijdscontrole écht gaan handhaven.
- Aanscherping van de Richtlijn Consumentenkrediet door een verbod op het op afbetaling kopen van consumptiegoederen voor aankopen tot € 1000.
- Kredietverstrekkers moeten een klein deel van het verleende bedrag afgedragen aan een preventie-/schuldenfonds.

- Goede financiële educatie en programma's om jongeren te trainen om verstandig met geld om te gaan om schulden te voorkomen.

D66

- Online bestellen op afbetaling ('Buy Now Pay Later') veroorzaakt veel schuldenproblematiek. Aanbieders worden verantwoordelijker gehouden om schulden tegen te gaan, vooral bij jongeren.

DENK

- 'Buy Now Pay Later' wordt zo veel mogelijk verboden.
- Er komt een discriminatiedeadline. In 2030 is de ervaren discriminatie in de samenleving 0%.
- Bedrijven en organisatie die onherroepelijk veroordeeld zijn voor discriminatie worden publiekelijk aan de schandpaal genageld.

GroenLinks-PvdA

- Verbod 'Buy Now Pay Later' in fysieke winkels.
- Als bedrijven niet aantoonbaar hebben gecontroleerd of mensen de aankopen wel kunnen betalen en de minimumleeftijd hebben, vervalt de schuld.
- De Kansspelautoriteit krijgt meer bevoegdheden om malafide gokbedrijven aan te pakken.
- Het bevorderen van diversiteit en inclusiviteit binnen bedrijven door de verankering van diversiteit in cao's.
- Moslimhaat strengen aanpakken en tegengaan. Het voorkomen van bijvoorbeeld discriminatie door banken en financiële instellingen door strengere controles.
- Financiële instellingen moeten veel meer doen om discriminatie tegen te gaan.

NSC

- Verbod op ‘koop nu, betaal later’-diensten voor jongeren tot 21 jaar.
- Tijdelijke bescherming tegen nieuwe boetes en incasso's tijdens herstel via hulpverlening, schuldsanering of re-integratie.
- Contant geld moet altijd beschikbaar blijven. Steun aan het wetsvoorstel chartaal geld.
- Voldoende geldautomaten blijven beschikbaar in de regio en het opnemen en storten van contant geld moet gratis blijven.

PvdD

- Verbod ‘Buy Now, Pay Later’ zowel online als in fysieke winkels.
- Meer inzetten op vroegsignalering om te voorkomen dat betalingsachterstanden uitgroeien tot problematische schulden.
- Het onderdeel ‘toegang van derden tot de betaalrekeningen’ van de richtlijn betaaldiensten (PSD2) wordt afgeschaft.

SGP

- Snel invoeren van acceptatieplicht van contant geld.
- In samenwerking met Nederlandse Schuldhulproute en SchuldHulpMaatje komt er een landelijk schuldendashboard.

SP

- Er komt een acceptatieplicht voor contant geld.

VOLT

- Aan banden leggen van ‘Buy Now Pay Later’ en dezelfde regels gaan gelden als voor andere leningen en kredieten.
- Verplicht aanbieden van achteraf betalen door winkels wordt uit de wet gehaald.
- Fors investeren in preventie van schulden door middel van scholing over financiën, samenwerking te bevorderen bij vroegsignalering en als overheid te zorgen voor duidelijke hulp en nazorg bij problematische schulden.
- Met DigiD-Plus komt er één digitale identiteit voor overheid, zorg, onderwijs en private diensten zoals banken.

JA21, PVV, VVD hebben geen bijdrage op dit thema in hun verkiezingsprogramma.

Verkiezingsprogramma's

Klik op een politieke partij om het volledige verkiezingsprogramma te bekijken.

BBB BBB Levert!

CDA Bouwen op vertrouwen

ChristenUnie Opstaan voor het goede

D66 Het kan wél

DENK Nu is het moment: meer dan ooit!

JA21 De Juiste Aanpak voor Nederland

GroenLinks-PvdA Een nieuwe start voor Nederland

NSC Zorg voor zekerheid! De basis moet op orde

SGP Stem christelijk voor Nederland

SP Supersociaal!

PVV Dit is uw land!

VOLT Doe iets nieuws

VVD Sterker uit de storm

© Oktober 2025

Nederlandse Vereniging van Banken
Gustav Mahlerplein 29-35
1082 MS Amsterdam
www.nvb.nl

**sterke banken
sterke samenleving**